

Sygn. akt III U 618/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Anna Kicman

Protokolant st. sekr. sądowy Katarzyna Maziarczyk - Kotwica

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2014 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 25 lutego 2013 r., **znak:** (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy J. K. prawo do emerytury, począwszy od dnia 26 stycznia 2013 r.,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł (słownie złotych: sto dwadzieścia) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 618/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 22 stycznia 2014 r.

Decyzją z dnia 25 lutego 2013 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy J. K. prawa do emerytury.

W podstawie prawnej powołano art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W uzasadnieniu wskazano, że Zakład odmówił przyznania emerytury, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. nie został udowodniony wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakład przyjął za udowodnione okresy nieskładkowe w wymiarze 9 miesięcy i 14 dni; składkowe – 22

lata, 2 miesiące i 8 dni; uzupełniające – rola – 2 lata, 2 miesiące i 2 dni; łącznie 25 lat. Do stażu pracy w szczególnych warunkach zostały zaliczone okresy: od 4 stycznia 1985 r. do 2 lipca 1989 r., od 1 września 1989 r. do 8 listopada 1992 r., od 1 grudnia 1992 r. do 14 grudnia 1992 r., od 19 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. z tytułu zatrudnienia w Hucie (...).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca J. K., reprezentowany w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie swojego stanowiska wnioskodawca podał, że pracował w Hucie (...) w warunkach szczególnych o wiele dłużej niż przyjął to ZUS. Okresy wykonywania pracy w warunkach szczególnych w tym zakładzie pracy to: od 1 czerwca 1979 r. do 2 lipca 1989 r., od 1 września 1989 r. do 8 listopada 1992 r., od 1 grudnia 1992 r. do 14 grudnia 1992 r. i od 19 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. W 1993 r. wnioskodawca wystąpił z pozwem o sprostowanie świadectwa pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez Hutę (...). Wyrokiem z dnia 16 marca 1993 r. Sąd Rejonowy w Lubaczowie uwzględnił powództwo i sprostował wadliwie wydane świadectwo. Pomimo tego, że wnioskodawca przedłożył organowi rentowemu odpis prawomocnego orzeczenia Sądu Rejonowego w Lubaczowie z dnia 16 marca 1993 r., organ ten nie zaliczył wnioskodawcy okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach przypadającego na okres od 1 czerwca 1979 r. do 2 lipca 1989 r. i przyjął za podstawę ustalonego przez siebie stanu faktycznego okres zatrudnienia błędnie podany w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

W uzasadnieniu podniesiono w szczególności, że wnioskodawca spełnił warunek wieku – osiągnął 60 lat w dniu (...)r., nie przystąpił do OFE. Osiągnął staż co najmniej 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych na dzień 1 stycznia 1999 r., po uzupełnieniu okresami ubezpieczenia rolniczego. Natomiast spornym w sprawie jest staż pracy w warunkach szczególnych. Na okoliczność pracy w warunkach szczególnych wnioskodawca przedłożył świadectwo pracy w warunkach szczególnych, z którego wynika, że w okresach od 4 stycznia 1985 r. do 2 lipca 1989 r., od 1 września 1989 r. do 8 listopada 1992 r., od 1 grudnia 1992 r. do 14 grudnia 1992 r., od 19 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. pracował w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych na stanowisku ślusarz naprawy akumulatorów. W oparciu o prawidłowo sporządzone świadectwo pracy w warunkach szczególnych ZUS uznał za udowodnione 7 lat, 9 miesięcy i 5 dni, jako zatrudnienie w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r. Wnioskodawca po wydaniu zaskarżonej decyzji przedłożył wyrok, którym Sąd Rejonowy w Lubaczowie sprostował świadectwo pracy w warunkach szczególnych, co do daty początkowej okresu wskazanego w świadectwie, tzn. w miejsce „od 1 czerwca 1985 r.” uznał „od 1 czerwca 1979 r.”. Mimo przedłożonego wyroku ZUS nie zmienił okresu uznanego jako zatrudnienie w szczególnych warunkach, przede wszystkim z tego powodu, że w 1993 r. ZUS nie był uczestnikiem postępowania z powództwa J. K. przeciwko (...) S.A. Zakładowi (...) w L.. Wyrok ten jest zatem niewiążący dla ZUS w sprawie o emeryturę w obniżonym wieku. Ponadto w pozwie z 18 stycznia 1993 r. przeciwko (...) wnioskodawca na dowód pracy w szczególnych warunkach, jako ślusarz naprawy akumulatorów od 1 czerwca 1979 r. wskazał, że był skierowany przez zakład pracy na kursy specjalistyczne w celu podjęcia tej właśnie pracy, tj. w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych na stanowisku ślusarz naprawy akumulatorów. Z ogólnego świadectwa pracy wynika natomiast, że wnioskodawca ukończył kurs operatorów wózków jezdnych Nr (...)

z dnia 19 stycznia 1980 r. oraz kurs konserwacji dźwignic kat. I z dnia 23 listopada 1985 r. Innych zdobytych kwalifikacji i odbytych kursów pracodawca nie wymienił. Nawet po przyjęciu okresu pracy w szczególnych warunkach od 1 czerwca 1979 r., a nie od 4 stycznia 1985 r., wnioskodawca nie będzie posiadał co najmniej 15 lat stażu pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 r., a jedynie 13 lat, 4 miesiące i 8 dni.

Sąd Okręgowy w Przemyślu – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. K., ur. (...), w dniu 30 stycznia 2013 r. złożył wniosek o emeryturę, zaznaczając w nim, iż nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W aktach organu rentowego zalega dokumentacja potwierdzająca przebieg zatrudnienia wnioskodawcy, z której wynika, że: był on zatrudniony w (...) Zakładach (...) w Ż. od dnia 15 sierpnia 1973 r. do dnia 31 października 1978 r. na stanowisku zestrzajacza urządzeń elektronicznych, z tym że w okresie od 24 października 1973 r. do 15 października 1975 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową (w wydanym wnioskodawcy świadectwie pracy z dnia 30 października 1978 r. zaznaczono, że wnioskodawca otrzymywał dodatek za szczególne właściwości pracy w wojsku); był zatrudniony w Hucie (...) S.A. Zakładzie (...) w L. w okresie od 6 listopada 1978 r. do 31 grudnia 1992 r., i w tym okresie pracował od 4 stycznia 1985 r. do 2 lipca 1989 r. na stanowisku ślusarz naprawy akumulatorów, od 1 września 1989 r. do 8 listopada 1992 r. na stanowisku ślusarz naprawy akumulatorów, od 1 grudnia 1992 r. do 14 grudnia 1992 r. oraz od 19 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. na stanowisku ślusarz naprawy akumulatorów – były to prace wykonywane w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. W okresach: od 3 lipca 1989 r. do 30 sierpnia 1989 r., od 9 listopada 1992 r. do 30 listopada 1992 r., od 15 grudnia 1992 r. do 18 grudnia 1992 r. wnioskodawca korzystał z urlopów bezpłatnych.

Na podstawie całości zgromadzonej w aktach rentowych dokumentacji, ZUS wydał zaskarżoną decyzję z dnia 25 lutego 2013 r.

ZUS przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy nieskładkowe w wymiarze 9 miesięcy i 14 dni; składkowe – 22 lata, 2 miesiące i 8 dni; uzupełniające – rola – 2 lata, 2 miesiące i 2 dni; łącznie – 25 lat, w tym w szczególnych warunkach 7 lat, 9 miesięcy i 5 dni.

Dowód – akta organu rentowego:

- wniosek emerytalny z dnia 30.01.2013 r.,
- świadectwo pracy z dnia 30.10.1978 r. wydane przez (...) Zakłady (...) w Ż.,
- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wydane przez (...) S.A. Zakład (...) w L.,
- zaświadczenie wydane przez (...) Spółka z o.o. w L.,
- zaskarżona decyzja ZUS z dnia 25.02.2013 r.

Sąd ustalił również, że J. K. wystąpił z powództwem przeciwko Hucie (...) S.A. Zakładowi (...) w L. o sprostowanie świadectwa pracy. Wyrokiem z dnia 16 marca 1993 r., sygn. P (...)Sąd Rejonowy w Lubaczowie, po rozpoznaniu sprawy z powództwa J. K. przeciwko Hucie (...) S.A. Zakładowi (...) w L. o sprostowanie świadectwa pracy, sprostował świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wydane powodowi J. K. przez pozwaną Hutę (...) S.A.

Zakład (...) w L. według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do zarządzenia Nr 21/83 (...) z dnia 20 września 1983 r. poprzez wpisanie w punkcie pierwszym świadectwa w miejsce daty „04 stycznia 1985 roku” – „daty 01 czerwca 1979 roku”.

Wnioskodawca był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w L. (i jego poprzedników prawnych) od 6 listopada 1978 r. Początkowo pracował jako elektromonter. Później utworzono samodzielne stanowisko pracy i od 1 czerwca 1979 r. wnioskodawca pracował w ładowni akumulatorów, był elektromechanikiem. Zajmował się obsługą elektryczną i mechaniczną wózków widłowych, ładowaniem akumulatorów do wózków widłowych, uzupełniał elektrolit, zakładał nowe baterie, naładowywał je. Jego zadaniem było utrzymanie sprawności tych wózków. Wykonywał również ich naprawy. Zajmował się przygotowywaniem elektrolitu. W sytuacji, gdy zepsuły się baterie wnioskodawca musiał je naprawić.

Wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy.

Dowód – akta SR w Lubaczowie o sygn. (...) - wyrok z dnia 16.03.1993 r.,

- zeznania świadka A. M.,

- zeznania świadka W. K.,

- zeznania świadka H. W.,

- przesłuchanie wnioskodawcy.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca w okresie od 15 sierpnia 1973 r. do 31 października 1978 r. zatrudniony był w (...) Zakładach (...) w Ż. na stanowisku zestrzajacza urządzeń elektronicznych. Pracownicy otrzymywali zdemontowane elementy radiostacji. Każdy z nich zajmował się osobnym segmentem urządzenia, które po zespoleniu stanowiło całość radiostacji. Urządzenia te były zestrzajane, naprawiane i później kompleksowo montowane w radiostacji. Były to urządzenia radiolokacyjne, radiostacje (o nazwie (...), a później (...)) - urządzenia elektroniczne, które wykrywały, naprowadzały rakiety, sterowały całym systemem ogniowym do samolotów, obiektów naziemnych. To zestaw radarów, sprzężonych z wyrzutniami raketowymi na przelotach, które później były odpalane. Namierzały cele lotnicze, obliczały kąty wyprzedzenia i niszczyły. Były one zestrzajane. Służyły do tego oscyloskopy – jedno lub dwu strumieniowe, różne przyrządy. Taka radiostacja była demontowana, malowana, jej elektroniczne podzespoły – lampy, odbiorniki – były wymieniane, naprawiane, a następnie taki segment należało zestroić. Zestrzajało się zgodnie z instrukcjami. Urządzenia te wytwarzały promieniowanie. Każdy nadajnik musiał pracować na dużej mocy.

Pracownicy otrzymywali mleko. Pracowali w kombinezonach z przyłbicami na głowie, z siatką ekranującą miedzianą wewnątrz. Chroniło to przed promieniowaniem jonizującym.

Wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy.

W trakcie pracy w (...) Zakładach (...) w Ż. wnioskodawca odbywał służbę wojskową.

Ustalono również, że do zadań zestrzajacza urządzeń elektronicznych należał: przegląd stanu technicznego radiostacji, nadajników wojskowych; wykonywanie prac konserwacyjnych, remontowych i modernizacyjnych urządzeń i instalacji elektrycznych i elektronicznych w blokach radiostacji wojskowych; strojenie urządzeń elektronicznych; naprawa i modernizacja radiostacji urządzeń radiu lokalizacyjnych; demontaż, montaż i pomiar w dziedzinie techniki lampowej i tranzystorowej podzespołów elektronicznych; lutowanie nowych elementów.

Zestrzajacz urządzeń elektronicznych 8 godzin czasu pracy spędzał na hali montażu radiostacji. Praca polegała na: sprawdzaniu podzespołów elektronicznych, demontowaniu i montowaniu podzespołów, rozlutowywaniu i lutowaniu, czyszczeniu urządzeń z włączonymi źródłami pola. Pracę

swoją wykonywał w boksie z siatki ogrodzeniowej, w pobliżu pracujących źródeł pola. W hali cały czas pracowała: radiostacja wojskowa o częstotliwościach od 1.0 - 52.0 MHz; nadajnik o częstotliwości od 1.0 - 8.0 MHz; odbiornik o częstotliwości od 1.0 - 15.0 MHz; moc emisji telegraficznej 500 - 800 W (manipulacja amplitudy i częstotliwości); pobór mocy do 3kW; zasięg 20 do 350km.

Praca była wykonywana w oddziaływaniu pola elektromagnetycznego

w ciągu 8 godzin na dobę. Pola elektromagnetyczne są czynnikiem powszechnie występującym w środowisku w związku z wykorzystywaniem energii elektrycznej we wszystkich obszarach działalności człowieka. Pole magnetyczne występuje wokół ładunków poruszających się (tzn. tworzących prąd elektryczny) lub na skutek namagnesowania niektórych materiałów

i jest proporcjonalne do natężenia wywołującego je prądu. Pole elektryczne występuje zarówno w ładunkach poruszających się, jak i nieruchomych

i związane jest z różnicą potencjału elektrycznego obiektów (tzn. jest proporcjonalne do napięcia elektrycznego).

Fale elektromagnetyczne rozchodzą się w przestrzeni jako fala kulista, czyli z jednakową prędkością we wszystkich kierunkach. Fale radiowe ze względu na częstotliwość posiadają zasięg – 0,02-300 000MHz. Ekspozycja na pola elektromagnetyczne występuje wówczas, gdy człowiek jest poddawany oddziaływaniu pola oraz prądom kontaktowym, różnym od wynikających

z procesów fizjologicznych w organizmie lub innych zjawisk naturalnych. Ekspozycja zawodowa na pola elektromagnetyczne występuje wtedy,

gdy pracownik znajduje się w polach o natężeniach ze stref ochronnych ustalonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Na stanowisku zestrzajacza urządzeń elektronicznych w procesie pracy związanej z remontem radiostacji praca polegała na wylutowywaniu

i wlutowaniu nowych elementów, był on narażony na szkodliwe działanie oparów wydzielających się z materiału lutowniczego i topnika w procesie lutowania. Wynika to z faktu lutowania metodą trwałego łączenia elementów metalowych za pomocą metalowego spoiwa zwanego lutem o temperaturze topnienia niższej niż temperatura topnienia łączonych elementów, gdzie powierzchnia metalu nie zostaje stopiona a trwałe połączenie występuje dzięki wystąpieniu zjawiska kohezji i płytkiej dyfuzji. Pracownik w procesie lutowania jest bezpośrednio narażony na szkodliwe działanie oparów wydzielających się z materiału lutowniczego i topnika, którymi są chlorek amonu lub kalafonia do lutowania lutem cynowo-ołowiowym, kwas solny lub chlorek cynku do lutowania powłok ocynkowanych, boraks do lutowania trwałych metali żelaznych. Także srebro znajdujące się, co prawda w małym procencie, w najbardziej popularnych stopach bezołowiowych jest uważane za bardzo szkodliwe, a według badań Duńskiego Centrum Toksykologicznego siła tego oddziaływania na środowisko jest znacznie większa niż ołowiu. Niektóre inne metale stanowiące niskoprocentowe składniki stopów bezołowiowych także budzą zastrzeżenia ze względu na ich toksyczny wpływ na zdrowie. Ze względu na gorsze właściwości stopów bezołowiowych topniki zawierają więcej aktywatorów o mocniejszym działaniu, które mogą być przyczyną alergii, podrażnień skóry i oczu. Wyższe temperatury lutowania, niezbędne w przypadku stopów bezołowiowych, potęgują to negatywne oddziaływanie. Operacje lutowania ręcznego, niezależnie od rodzaju stopu, cynowo-ołowiowego czy bezołowiowego, stanowią zagrożenia zdrowia pracownika, a w przypadku stopów bezołowiowych mogą to zagrożenie potęgować.

Praca na stanowiska zestrzajacza urządzeń elektronicznych

w (...) Zakładach (...) w Ż. polegała na: wylutowywaniu i wlutowaniu podzespołów w radiostacjach wojskowych.

Pracownik przebywał w warunkach zagrożenia 8 godzin na dobę. Wykonywane w tym zakresie czynności, uznawane są za prace warunkach szczególnych i są wyszczególnione w pozycji 83 - jako lutowanie płyt, blach

i przewodów ołowianych oraz metali nie żelaznych, dział III, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Wykonywaniu pracy w bezpośredniej strefie zagrożenia

na oddziaływanie czynników szkodliwych w postaci pola elektromagnetycznego (ciągła praca radiostacji o częstotliwościach od 1.0 - 52.0 MHz znajdującej się na hali, gdzie stanowiska pracy nie były osłonięte od rażenia pola). Praca w strefie zagrożenia była wykonywana przez 8 godzin na dobę. Wykonywane w tym zakresie przez J. K. jako zestrzajacza urządzeń elektronicznych czynności, należy uznać za prace w warunkach szczególnych, które są wyszczególnione (jako prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia) dział XIV, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Ponadto są wyszczególnione w pkt. 8, poz. 4, działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Obrony Narodowej nr 48/MON z dnia 12 września 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych resortu obrony narodowej.

Dowód:

- akta osobowe wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) w Ż.,
- zeznania świadka T. P.,
- zeznania świadka J. B.,
- przesłuchanie wnioskodawcy,
- opinia biegłego sądowego z dnia 18.12.2013 r. – k. 111-117.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych, aktach osobowych wnioskodawcy, których domniemanie prawdziwości wynika z art. 244 i nast. k.p.c., a ponadto ich wiarygodność nie została obalona przez żadną ze stron.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków T. P. i J. B. co do zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Zakładach (...) w Ż. oraz zeznaniom świadków H. W., A. M.

i W. K. co do zatrudnienia wnioskodawcy w Hucie (...) S.A., a ponadto zeznaniom wnioskodawcy J. K., jako logicznym, spójnym, wzajemnie się uzupełniającym. Wynika z nich jednoznacznie, w jakim charakterze i przy jakich pracach był zatrudniony wnioskodawca w spornych okresach w obydwu zakładach pracy.

Sąd uznał za wiarygodną opinię sporządzoną przez biegłego sądowego specjalistę z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy W.. Ż.. Wskazać należy, że opinia biegłych sądowych podlega – jak inne dowody – ocenie według art. 233 k.p.c., na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Sąd uznał, iż wydana opinia została sporządzona w sposób rzetelny i kompleksowy. Biegły szczegółowo uzasadnił swoje stanowisko, przeprowadzając szczegółową analizę w zakresie ustalenia, czy stanowisko zajmowane przez wnioskodawcę w (...) Zakładach (...) w Ż. i charakter wykonywanych przez niego tam prac, odpowiada pracom wymienionym w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. oraz w zarządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 12 września 1983 r. Opinia została uzasadniona w sposób przystępny, zaś wnioski swoje biegły sformułował jasno i czytelnie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy J. K. należy uznać za uzasadnione.

Na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U.

z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2 art. 184).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się: okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (art. 32 ust. 1a pkt 1).

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32).

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) - pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach określonych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeśli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Ponadto według § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac

w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W myśl § 3 powołanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia.

Istotą sporu w niniejszej sprawie była kwestia ustalenia, czy wnioskodawca był zatrudniony, co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych.

ZUS nie kwestionował spełnienia przez wnioskodawcę innych warunków niezbędnych do nabycia prawa do emerytury na podstawie wyżej powołanych przepisów, a więc uzyskania ogólnego stażu pracy w wymiarze 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz nie przystąpienia do OFE.

Organ rentowy uznał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze: okresy nieskładkowe - 9 miesięcy i 14 dni; składkowe – 22 lata, 2 miesiące i 8 dni; uzupełniające – rola – 2 lata, 2 miesiące i 2 dni; łącznie 25 lat.

Do stażu pracy w szczególnych warunkach zostały zaliczone okresy: od 4 stycznia 1985 r. do 2 lipca 1989 r., od 1 września 1989 r. do 8 listopada 1992 r., od 1 grudnia 1992 r. do 14 grudnia 1992 r., od 19 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r., tj. 7 lat, 9 miesięcy i 5 dni, z tytułu zatrudnienia w Hucie (...).

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało natomiast, że wnioskodawca był zatrudniony w warunkach szczególnych w (...) Sp. z o.o. w L. w okresie od 1 czerwca 1979 r. do 2 lipca 1989 r., od 1 września 1989 r. do 8 listopada 1992 r., od 1 grudnia 1992 r. do 14 grudnia 1992 r. oraz od 19 grudnia 1992 r. do 31 grudnia 1992 r. na stanowisku ślusarza naprawy akumulatorów.

Okoliczność pracy na ww. stanowisku już od 1 czerwca 1979 r., a nie jak to przyjął organ rentowy od 4 stycznia 1985 r., została potwierdzona w toku prowadzonego w sprawie sądowego postępowania dowodowego przez przesłuchanych świadków H. W., A. M. i W. K. oraz wnioskodawcę J. K.. Pośrednio okoliczność ta wynika również z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Lubaczowie z dnia 16 marca 1993 r., sygn. P (...)

Łączny okres zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych w Hucie (...) wyniósł 13 lat, 4 miesiące i 8 dni.

Wskazane wyżej stanowisko wymienione zostało w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, Dziale XIV – „Prace różne”, poz. 13 – „Prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych” oraz w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego w wykazie A, Dziale XIV, poz. 13, pkt 10 - „ślusarz akumulatorów”.

Sąd uznał ponadto, że wnioskodawca był zatrudniony w szczególnych warunkach w (...) Zakładach (...) w Ż. od dnia 15 sierpnia 1973 r. do dnia 31 października 1978 r. na stanowisku zestrzajacza urządzeń elektronicznych, z tym że w okresie od 24 października 1973 r. do 15 października 1975 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Okres odbywania zasadniczej służby wojskowej Sąd również zaliczył do okresu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 16 października 2013 r., sygn. II UZP 6/13, stwierdził, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Podobnie w wyroku z dnia 17 maja 2012 r., sygn. I UK 399/11, Sąd Najwyższy uznał, że okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych charakterze.

Praca na stanowisku zestrzajacza urządzeń elektronicznych, jak to ustalono w oparciu o zeznania świadków T. P. i J. B., zeznania wnioskodawcy i przy pomocy dowodu z opinii biegłego, była pracą w szczególnych warunkach, z tego względu, że wnioskodawca wykonywał tę pracę w bezpośredniej strefie narażenia na działanie czynników szkodliwych w postaci pola elektromagnetycznego, jak również pracował przy wlutowywaniu i wylutowywaniu podzespołów w radiostacjach wojskowych.

Wskazane wyżej prace wykonywane przez wnioskodawcę wymienione zostały w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) w wykazie A, Dziale XIV – „Prace różne”, poz. 4 – „Prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działalność pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000MHz w strefie zagrożenia”, Dziale III – „W hutnictwie i przemyśle metalowym”, poz. 83 – „Lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali niezależnych” oraz w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Obrony Narodowej Nr 48/MON z dnia 12 września 1983 r. w Wykazie A, Dziale XIV, poz. 4, pkt 8.

W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym również zeznaniami świadków i stron.

W postępowaniu wszczętym odwołaniem od decyzji organu rentowego Sąd kieruje się regułami dowodzenia określonymi w art. 227-309 k.p.c., zwłaszcza że w przepisach regulujących postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i nast. k.p.c.) nie ma jakichkolwiek odrębności lub ograniczeń. Przeciwnie, art. 473 § 1 k.p.c. stanowi, że w sprawach z tego zakresu nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron, co oznacza, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty

oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi, w tym także zeznaniami świadków i stron.

Z poczynionych wyżej ustaleń wynika, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał łącznie ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a tym samym spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu prawa do emerytury w świetle wyżej powołanych przepisów.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W niniejszej sprawie wnioskodawca wszystkie przesłanki do nabycia świadczenia spełnił od dnia 26 stycznia 2013 r., a więc od ukończenia 60 roku życia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z powołanymi wyżej przepisami prawa orzeczono, jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie przepisów art. 98, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz. 490).